

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VII. Quomodo Dispensatio, & potestas dispensandi interpretanda sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

tur? Exempli gratia, an habens votum castitatis, si dispensationem obtinuit ad contrahendum matrimonium, possit mortua prima conjugē aliud matrimonium contrahere?

Respondeo, universim dispensationem absolute, & sine limitatione concessam primo actu non finiri; Ita communiter contra nonnullos apud Sal. lib. 8. disp. 31. Ratio est, tum quia verba non sunt restringenda, juxta proprietatem suam naturalem accepta; tum quia Superior quando vult ad unum casum dispensationem dare, ipsum exprimit: Unde dispensatus absolute ad non jejunandum non censetur ad unum tantum jejunium dispensatus; & dispensatus in voto castitatis potest successive plura matrimonia contrahere, dummodo causa dispensationis perseveret, & Superior non aliud expresserit; quia dispensatio est absolute concessa ad contrahendum matrimonium. Si tamen pro causa dispensationis allegatus fuit, verbi gratia, niutuus inter contrahentes concubitus, vel stimuli carnis, qui non amplius deinde perseverent, non potest soluto uno matrimonio aliud contrahi.

Dices: Dispensatio est res odiosa, cum sit vulnus legis, & juri contraria: ergo stricte explicanda est, & consequenter non extendenda ultra primum actum. Respondeo nego consequentiam; ex eo enim, quod stricte explicanda sit, sequitur tantum, quod non sit extendenda ultra proprietatem naturalem verborum. Quare si concedatur absolute, non finitur primo actu, quia propria verborum significatio non fert, quod ad solum primum actum extendatur.

XI. Dices secundo: in leg. Boves, §. hoc sermone, ff. De verbor. signif. deciditur, sermonem simpliciter prolatum intelligi solum de prima vice. Respondeo, id esse verum, quando

causa dispensationis non manet etiam ad secundam vicem; aliter verba restringuntur in sua significatione naturali sine causa, seu sine qualitate dante causam restrictioni, ut explicabimus articulo sequenti.

ARTICULUS VII.

Quomodo dispensatio, & potestas dispensandi interpretanda sit?

- I. Dispensatio, quamvis sit Principis beneficium, stricte est interpretanda, utpote contra jus commune.
- II. In pluribus tamen casibus dispensatio latam habet interpretationem; praesertim si motu proprio Principis concessa sit, aut sit inserta in corpore juris; Aut si alicui Communitati concedatur.
- III. Similiter qua fiunt ob publicam necessitatem, aut utilitatem.
- IV. Dispensatio ad Ordines num se extendat ad Ordines Sacros? Et dispensatio ad beneficium num se extendat ad Curatum, & ad Dignitates.
- V. Dispensatio ad matrimonium in gradibus consanguinitatis interpretanda juxta jus commune, unde facta in tertio gradu extenditur ad secundum cum tertio.
- VI. Dispensatio non est ita restringenda, ut reddatur illusoria, nec se extendat ad necessario connexa.
- VII. Num Subdiaconus dispensatus ad uxorem ducendam dispensetur etiam relate ad Horarum recitationem?
- VIII. An dispensatio extendatur de casu ad casum, in quo sit vel eadem, vel major ratio?
- IX. Dispensandi potestas late est interpretanda, nisi vergat in praesudicium Tertii, Idemque dicendum de Privilegio.
- X. In dubio, an potestas dispensandi, aut.

aut privilegium sine revocata, licitum est iis iuri; si tamen deinde deprehendatur fuisse revocata, irrita censenda est dispensatio.

XI. Cur Episcopus valide commutet votum in dubio an sit reservatum, etiamsi deinde deprehendatur esse revocatum, contra vero habens facultatem delegatam commutandi vota, aut dispensandi, in dubio an ea potestas fuerit revocata, licite quidem ea utatur, sed irrita sit dispensatio, si deprehendatur fuisse revocata?

XII. Num valida censenda sit dispensatio in dubio de eius valore?

XIII. Quid si post dispensationem obtentam dubitetur, an Prælati poterit dispensare?

I. **P**lurimæ quæstiones ex doctrina in hoc articulo danda decideri debent; ideo prius de dispensatione, deinde de dispensandi potestate inquirimus, quomodo interpretanda sint?

Quæritur itaque primo, strictene, an ample interpretanda sit dispensatio?

Respondeo, certum esse, quod dispensatio stricte interpretanda sit, unde si aliquid operetur juxta proprietatem naturalem verborum, non est amplius extendenda. Ratio est, quia dispensatio exorbitat a jure communi, & ideo tanquam odiosa restringenda est; Si enim lex ipsa, quæ corrigit jus commune, tanquam odiosa restringenda est, ex Reg. *Quæ a jure, De regul. juris in 6.*, a fortiori dispensatio, quæ vulnerat jus commune; Unde in dubio an dispensatio ad aliquem casum se extendat, interpretandum est, non extendi. Neque obstat, quod dispensatio sit Principis beneficium, & beneficium Principis latissime interpretandum sit, ex leg. *Beneficium, De constitut. Principis.* Nam

Pars I.

hoc est verum, quando beneficium Principis non est contra jus commune, ut est dispensatio, sed præter illud; Sicut nec quando est in præjudicium aliorum.

II. Tunc dispensatio habet latam interpretationem, quando motu proprio, & non ad instantiam Partis a Principe conceditur; quia tunc est magis voluntaria, quam si ad instantiam Partis concederetur. Privilegium vero, quando est præter jus, etiamsi ad instantiam partis concedatur, late interpretandum est; & si motu proprio concedatur, interpretandum est latissime; ut notat Merol. num. 6. contra Sanch., qui putat latissime interpretandum, etiamsi ad instantiam Partis concedatur, hoc est ultra quam patitur naturalis verborum significatio.

In pluribus itaque casibus dispensatio habet latam interpretationem; Primo, ut diximus, si motu proprio a Principe concedatur, quia tunc dicitur aliquo modo beneficium Principis, ac omni ambitione vacans, ex cap. *Si motu proprio, de præbendis in 6.* Notat tamen Merol., & alii communiter, quod si in literis dispensationis dicat Princeps, se motu proprio illam concedere, ample interpretanda sit, quamvis constet eam ab impetrante petitam esse; quia Princeps illis verbis significat, se non illa petitione, sed proprio motu ductum concessisse.

Secundo late interpretanda est dispensatio, si sit in corpore juris clausa; quia tunc præsumitur motu proprio concessa, & habet vim legis, quæ extendi potest ad omnem casum, in quo vel eadem, vel similis ratio legis reperitur, ut notat Felin. apud Merol. Hoc autem intelligendum, nisi præjudicium inferat tertio; nam etiam privilegia in corpore juris inserta ex ea parte, qua alteri præjudi-

A a cant,

cant, striete interpretanda sunt.

Tertio dispensatio striete interpretanda est, si concedatur personis privatis: At si toti Religioni verbi gratia, vel alteri Communitati concedatur, ample interpretanda est, tanquam favorabilis Religioni, etiam si deroget juri communi. Ratio est, quia quando conceditur communitati in perpetuum, æquiparatur legi insertæ in corpore juris, seu constitutioni perpetuæ, & est privilegium potius, quam dispensatio, ut notat Merol. disp. 4. cap. 6. num. 1. ex Suar. Ex quo infert Sanch. lib. 8. disp. 1., dispensationem ab Episcopo concessam beneficiato de percipiendis fructibus in absentia ratione studii esse late interpretandam, quia non conceditur personæ, sed causæ, in qua utilitas publica versatur; Et ideo quamvis privilegium concedatur, verbi gratia, ratione studii Theologici, extenditur etiam ad studium juris Canonici; quia in jure istæ scientiæ æquiparantur; Extenditur etiam ad alia studia, si pro iis militet eadem ratio.

III. Quarto late interpretanda est dispensatio debita, seu quæ debet dari a Principe ob necessitatem occurrentem, quia tunc est favor debitus causæ, & sic dilatandus; Unde dispensationes, quæ fiunt ex necessitate, vel utilitate Ecclesiæ, utpote ex juris debito emanantes, ampliandæ sunt.

IV. Quinto Henr., Navar., Rodriq. apud Merol. num. 13. putant, dispensationem esse striete interpretandam, hoc est non ultra verborum proprietatem, sed se extendere ad omnes casus comprehensos secundum propriam verborum significationem. Communius tamen cum Sal., Sanch. putant debere aliquando etiam strictius sumi; quia in Regul. *Odia, de Reg. juris in 6.* non dicuntur odia non esse amplianda, sed dicuntur odia esse restringenda, favores ampliandi: Qua-

re juxta communio rem opinionem apud Merol. disp. 4. cap. 4. dispensatio ad Ordines non extenditur ad Sacros, quamvis Ordines sacri sint vere ordines. Sic dispensatio ad beneficia comprehendit solum simplicia, & non se extendit ad Curata, & Dignitates, nec ad beneficia electiva, nec ad Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis: Sic in odiosis nomine Ecclesiæ Parochialis non venit Ecclesia Parochialis collegiata; quia habet Collegii qualitatem supra Parochiam: Et ex cap. *Licet, De elect. in 6.* nomine Monachorum, vel Monialium non venit Abbas, vel Abbatisa; Et nomine Clericorum non comprehenduntur Religiosi, ut docent communiter; immo nec Sacerdotes, & alii positi in dignitate, ut communius putant; quia isti habent aliam qualitatem, quæ in simplicibus Clericis non reperitur: Sicut enim favores sunt ampliandi, adeo ut verba extendenda sint ultra proprietatem, & significationem naturalem ad civilem, & juridicam, unde nomine filiorum veniunt nepotes, nomine Religiosi veniunt novitii, qui proprie Religiosi non sunt; ita odia sunt restringenda, adeo ut intra naturalem significationem, & proprietatem restringantur verba, quantum commode potest: Quod tunc recte fit, quando a verbis significantur proprie plura, quorum aliqua habeant aliquam qualitatem, unde possint eximi ab odio: Verbi gratia, nomine Clerici ita significantur proprie tam Clerici simplices, quam Religiosi, ut Religiosi nomine illius qualitatis, hoc est Religionis, possint eximi a lege obligante Clericos.

V. Sexto quando dispensatio versatur circa materiam juris communis, debet interpretari juxta explicationem juris communis. Unde dispensatio facta in tertio gradu consanguini-

ta;

tatis extenditur ad secundum cum tertio, quia gradus computantur in jure communi a persona, quæ a stipite est remotior, ex cap. *final.*, De *consanguin.*, ut notat Sanch. loc. cit. num. 9.

Septimo si dispensatio est in statuto, seu consuetudine particulari contraria juri communi, est late interpretanda; quia reducit ad jus commune, quod est favorabile.

Octavo ex Merol., & aliis contra Sanch. probabilius est, præscindendo a Stylo Curia, quod dispensatio in causa matrimoniali late sit interpretanda; Nam dispensatio in quarto gradu consanguinitatis extenditur ad tertium cum quarto, ex Extravag. *Nuper.* Ratio a priori videtur esse, quia dispensatio in causa matrimonii reducit ad jus commune; nam jus commune non prohibet matrimonia in omnibus gradibus, in quibus ea prohibet Ecclesia; quando autem dispensatio reducit ad jus commune, est favorabilis, & extendenda.

VI. Notandum tamen, non esse adeo restringendam dispensationem, ut reddatur illusoria. Unde infertur cum Molin. contra Covar., quod licentia data Episcopis, vel Monachis a Pontifice ad testandum non ardeatur ad solum primum testamentum; quia hoc esset contra testamenti naturam, quod de se est revocabile usque ad mortem.

Nec est dispensatio ita restringenda, ut non extendatur ad necessario connexa, & inseparabilia, ut patet; ne frustranea reddatur dispensatio: Verbi gratia, dispensatus ad plura beneficia censetur etiam dispensatus, ne in utroque residere debeat, & dispensatus cum minori viginti tribus annis, ut habeat beneficium Parochiale, censetur etiam dispensatus ne intra annum ad Sacerdotium promoveatur; cum non possit ante vigesi-

mum quartum completum initiari. Quod si connexa sint separabilia, dispensatio ad unum concessa non se extendit ad alterum: Verbi gratia, dispensatio ad non residendum non se extendit ad fructuum consecutionem, qui ab absentibus perduntur; quia hæc possunt separari.

VII. Infertur ex dictis primo, quid dicendum in quæstione illa, An Subdiaconus dispensatus ad uxorem dispensetur etiam ad recitationem officii? Negat Azor. quia status subdiaconi cum obligatione recitandi horas est quidem connexus, sed separabilis. Sanch. tamen lib. 8. disp. 8. & alii apud Merol. num. 33. affirmant; quia obligatio recitandi horas videtur inseparabilis a statu subdiaconi, quatenus status matrimonii est incompatibilis cum tali obligatione; gravis enim est talis obligatio homini vacanti rei familiari, & uxoria; Et idem dicas, si monachus dispensetur ad nuptias.

Infertur secundo, quid dicendum ad quæstionem illam, An dispensatus ad ova possit comedere lacticia, & econtra? Negant Azor., & Bonac. de præcept. Eccles. disput. 1. punct. 2. apud Merol. num. 72., quia dispensatio hæc est contra jus commune, atque adeo stricti juris, & restringenda. Affirmat tamen Henr., Laym., Regin., Sanch. lib. 8. disp. 1.; quia in jure hæc æquiparantur, & unica, & individua est eorum prohibitio.

VIII. Infertur tertio, quid dicendum ad quæstionem, An in dispensationibus habeat locum argumentum ob identitatem rationis, vel a majori ad minus, itaut in iis fiat extensio de casu ad casum, in quo est eadem, aut major ratio? In quo Doctores diversimode philosophantur apud Merol. num. 64.: quæ tamen facile colligi possunt ex iis, quæ assatim diximus.

A a 2 quæst.

quaest. 5. art. 1. quaestio 4. agentes de Legis interpretatione, inquirendo, Num lex extendatur ad casum non comprehensum verbis legis, sive ob paritatem, sive ob identitatem rationis?

IX. Quod attinet ad potestatem dispensandi, quomodo interpretanda sit? Plura diximus in Opusculo de Conscientia dubia, & scrupulosa quaest. 5. art. 1., quae hic summatim recolimus. Diximus siquidem ex Sanch. lib. 8. disp. 2., & aliis, per se loquendo late interpretandam esse, sive ea sit ordinaria, (quae scilicet alicui competit ex proprio munere, ut competit Episcopis, & aliis Praelatis respectu suorum subditorum) de qua non dubitatur, sive sit delegata; Haec enim censetur esse purum beneficium Principis, quod late interpretandum est, ac extendendum, cum contineat favorem absque ulla admixtione odii, ex Reg. 15. juris in 6. Quamvis autem hujusmodi potestas per se loquendo latam habeat interpretationem, nihilominus stricte interpretanda est, si vergat in praedictum Tertii; quia non praesumitur, quod Princeps velit alteri praedictum inferre. Notandum tamen, ut supra diximus, quod si dispensandi potestas delegetur alicui, verbi gratia Confessario, in gratiam illius, & pro personis indeterminatis, ea habet rationem gratiae tali Confessario collatae, & ideo in dubio latam habet interpretationem: Si vero conferatur in gratiam personae determinatae, cum qua dispensandum est, tunc habet rationem potius dispensationis inchoatae relate ad illam personam, & ideo stricte est interpretanda, ut notat Sua. lib. 6. de Legib. cap. 10., & Sanch. loc. laud.

Ex his descendit resolutio consimilis quaestionis, Num scilicet privilegium stricte, an ample interpretandum sit? Quod pariter fuisse perpen-

dimus in Opusculo laudato, articulo ultimo ejusdem quaestionis, dicendo, quod si privilegium a Principe motu proprio collatum sit, aut sit inclusum in corpore juris, late sit interpretandum; dummodo non cedat in praedictum Tertii, nec deroget juri communi. Hinc Privilegium concessum alicui, verbi gratia de non solvendis decimis, non est intelligendum de non solvendis decimis ex praediis futuris, si tale privilegium praedictum Tertii, seu si decimae solvendae sint alteri a concedente privilegium; secus vero si ipsimet concedenti privilegium essent solvendae; quia in primo casu stricte est interpretandum, utpote praedictum Tertii; secus vero in secundo casu.

X. Dubitatur, Num in dubio an privilegium sit revocatum, licitum sit eo uti? Respondeo affirmative. Ratio est, quia stat illud in possessione, & in dubio melior est conditio possidentis. Notandum tamen, quod si deinde deprehendatur fuisse revera revocatum, invalida sint, quae ex usu talis privilegii revocati provenerunt, ut ostendimus loc. laudato: Ad eum modum, quo potest a domino vendi servus in dubio an ejus servitus cessaverit; At si deprehendatur deinde, quod ea cessaverit, talis venditio censenda est irrita: Quare si habens privilegium, verbi gratia commutandi vota, dubitet an privilegium revocatum sit, nec possit vincere dubium, licite illa commutat; Sed si deinde detegatur privilegium fuisse revocatum, commutatio facta erit nulla.

XI. Dices: Si Episcopus commutet votum in dubio an illud sit Pontifici reservatum, valida erit commutatio, etiamsi deinde advertat, quod votum sit reservatum: Pariter absolutio collata a Confessario in dubio de reservatione casus erit valida, quamvis deinde certificetur, quod casus esset

reservatus; ergo pariter in casu nostro, dubitans an amiserit privilegium commutandi vota, licite, & valide illa commutat, etiamsi deinde advertat privilegium fuisse antecesserit revocatum.

Respondeo, concessio antecedente, negari consequentiam. Disparitas est, quia Episcopus jure suo potest commutare vota, de quibus dubitatur an sint reservata Pontifici, & Confessarius jure suo facultatem habet absolventi a peccatis, etiamsi dubie sint reservata; propterea in tali dubio utuntur jure proprio, & ideo valida est commutatio, atque absolutio, etiamsi deinde constet de eorum reservatione. Contra vero habens privilegium commutandi vota, non potest illa commutare jure suo, sed solum ratione privilegii; & quando dubitatur, an privilegium expirarit, licite illo utitur, eo quod stet illud in possessione. At si deinde detegatur, quod privilegium tunc expirasset, invalida censenda est illa commutatio, ut ostendimus paritate adducta de servo, cujus venditio est irrita, si tempore venditionis non erat servus; quamvis licite illum Dominus vendiderit, dubitans an e servitute tunc esset exemptus: Quamvis tale dubium exponendum esset emptori, eo quod esset vitium procul dubio detegendum. Ex quibus sequitur, quod si Confessarius non dubitet de reservatione casus, sed dubitet, an jurisdictio sibi ab Episcopo collata expirarit, possit quidem licite absolvere in casu gravis necessitatis, exponendo poenitenti hanc suam dubietatem, ut si forte deinde deprehendatur jurisdictio expirasse, tunc iterum poenitens clavibus ea peccata subiciat, quippe absoluta citra jurisdictionem in Confessario.

XII. Ex iisdem principiis descendit pariter resolutio illius quaesiti, Num valida censenda sit dispensatio in du-

bio de ejus valore?

Ad quod respondendum, ex triplici capite posse tale dubium oriri, Primo quidem ex parte superioris, si scilicet dubitetur, an sit legitimus Superior, possitque dispensare? Secundo ex parte causae, si dubitetur, an sit sufficiens, & justa causa ad dispensandum? Tertio ex parte ipsius dispensationis, si dubitetur, an comprehendat hunc casum? Quando dubietas est ex parte Superioris, distinguendum; Nam si Superior sit in possessione sui Superioratus, licite, & valide dispensat, eo quod non debeat Superior sua possessione spoliari, donec constet eam amisisse; Quod si sit in possessione sui Superioratus relate ad talem subditum, nequit in dubio cum eo dispensare, eo quod in tali dubio stet in possessione praecipuum. Ita Sanch. lib. 4. disp. 44.

Quod si dubietas oriatur ex secundo capite, videlicet num causa ad dispensandum sit sufficiens? Dicendum cum eodem Sanch., & Suar., quod subditus bona fide proponens Superiori causam, remittendo illius prudenti judicio, ut decernat num sit sufficiens, possit licite uti dispensatione ob eam causam data a Superiore, quamvis subditus dubitet num ea sit sufficiens. Quod si etiam Superior dubitet, distinguendum est; Nam vel dubitat num de facto detur talis causa, & profecto in tali dubio nequit licite dispensare; Vel dubitat num causa proposita certo existens, sit sufficiens ad licite dispensandum? Et in tali dubio docet idem Sanch. lib. 4. disput. 45. cum aliis contra Medin., quod licite dispense; cum id postulet suave regimen Ecclesiae; eo modo quo diximus, posse Episcopum commutare votum in dubio an sit Pontifici reservatum, & posse Confessarium absolvere a peccato, etiamsi dubitet de ejus reservatione.

De-

Denique, si dubium oriatur ex parte ipsius dispensationis, Num scilicet verba dispensationis talem casum comprehendant? Sanch. loc. cit. docet, in hoc dubio dispensationem ad hunc casum non se extendere, eo quod dispensatio tanquam vulnus legis sit odiosa, ac restringenda: Quare si Pontifex dispense cum aliquo in voto castitatis, ut possit nubere, & dubitetur, an dispensarit totaliter in tali voto, dicendum quod non dispensarit totaliter, ac propterea vi talis dispensationis possit solum contrahere matrimonium; sed si contra castitatem peccaret, contra votum, atque adeo sacrilege peccaret. At si solum dubitetur, num sit valida dispensatio, quia dubitatur, num sit expositum verum, aut sit expressum falsum? In tali dubio standum pro valore dispensationis; quia delictum non praesumitur, ex leg. *Merito*, ff. *De Socio*. Denique si in petitione dispensationis sit expositum aliquod falsum, aut non sit expressum aliquod verum, & dubitetur, num hoc spectet ad causam finalem, quae dispensationem vitiat, an vero solum ad causam impulsivam? Con. disput. 33. dub. 6. de Sacram., Gutierrez, & alii apud Sanch. lib. 8. disp. 21. docent, censendum esse, quod illud ad causam finalem spectet, ac proinde dispensationem esse surreptitiam. Ratio est, quia stat in possessione impedimentum, & dubia est dispensatio. Sed Pal., Sal., Bonac., & alii apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 64. probabiliter docent, in tali dubio censendum illud spectare ad causam impulsivam, & dispensationem esse validam; quia in dubio praesumendum est pro valore actus, ex leg. *Quoties*, ff. *De rebus dubiis*. Unde possessio videtur stare pro validitate dispensationis, non pro impedimento, quia, ut ostendit Merol. disp. 3. cap. 3. is possidet, pro quo stat praesumptio pro fo-

ro externo. Quicquid sit an hoc sit verum solum in favorabilibus, & non in odiosis, seu quando derogatur iuri communi, ut in casu nostro; quod fule discutit Con. loc. laud., & Bardi disp. 6. cap. 5. §. 4.

XIII. Postremo ex iisdem pariter praecis fundamentis descendit resolutio quaesiti illius, Num dispensatio censenda sit irrita, si deprehendatur Praelatum non potuisse dispensare? Ad quod dicendum, dispensationem esse procul dubio irritam, si deprehendatur Praelatum non solum non esse superiorem, sed neque errore communi talem reputari; esse vero validam, si errore communi cum titulo colorato ille existimetur Superior; quia ex leg. *Barbarius*, ff. *De officio Prator*. valida sunt gesta ab huiusmodi Superiore, idque propter bonum commune, supplente Ecclesia, vel Republica defectum jurisdictionis requisita; Immo ex Pont., & aliis contra Sanch. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 122. probabiliter id est verum, etiamsi detur solus error communis sine titulo colorato. Quod si deprehendatur Superiorem non potuisse dispensare ex defectu causae, vel quia tacita fuit vera causa finalis, vel quia expressa fuit causa finalis falsa, pariter dispensatio erit irrita, ut notat Sanch. lib. 4. cap. 44. Si tamen dubitetur, num causa ad dispensandum fuerit sufficiens; sive dubitetur, an verba dispensationis ad talem casum se extendant, valida est dispensatio, si bona fide fuerit data, etiamsi deinde deprehendatur oppositum: Ad eum modum, quo valida est absolutio a reservatis bona fide collata a Confessario dubitante de reservatione illius, etiamsi deprehendatur deinde, quod casus revera esset reservatus, ut supra ostendimus. Et eodem modo multi cum Sanch. lib. 8. disp. 6., Pal. tract. 4. disp. 6. punct. 5., & aliis docent, Episcopum posse di-

dispensare non solum in voto, sed etiam in impedimentis matrimonii, si dubitetur, an dispensatio petenda sit a Pontifice; (puta si dubitetur, an per concubitum carnalem contracta sit affinitas, aut si dubitetur, num consanguinitas sit in quarto, an in quinto gradu) itaut valeat dispensatio, et-

iam si deinde deprehendatur, votum esse Pontifici reservatum, affinitatem esse contractam, & consanguinitatem esse in quarto gradu. Quæ omnia fortius expendimus in laudata quæstione quinta Opusculi secundi de Conscientia dubia. Sit itaque hujus annui pensii (sed oh ubi Eternitatis!)

FINIS.

A. M. D. G.;

ac Deiparæ sine labe Conceptæ.